

1985

–

TAGLIASACCHI EN ZANETTA

–

Voor hun opzienbarend onderzoek naar het in historisch opzicht uniek kleurenschema voor de stad Turijn in de periode 1800-1850.

Op 19 november wordt in de RAI de Sikkens Award 1985 uitgereikt aan de Italiaanse architecten Germano Tagliasacchi en Riccardo Zanetta voor hun uniek, historisch onderzoek naar het 19de-eeuwse kleurgebruik in de architectuur van de stad Turijn, en de toepassing van deze kennis in de huidige ontwikkeling van de Turijnse oude binnenstad. Het vormt tevens de aanzet voor de adviserende rol die de stichting in nog enkele vergelijkbare projecten zal gaan spelen.

Se architecten Germano Tagliasacchi en Riccardo Zanetta. Zij krijgen de Award voor hun opzienbarend kleurhistorisch onderzoek dat zij sedert 1978 in Turijn hebben uitgevoerd. In hun gezamenlijk afstudeerproject, *I colori di Torino 1800-1850*, onder supervisie van professor G. Brino van de Facoltà di Architettura del Politecnico te Turijn, hebben zij de hoofdelementen blootgelegd van een historisch gesproken uniek kleurschema voor deze stad. De gangbare denkbeelden over het 'gele' Turijn werden daarmee gelogenstraft. De onderzoekers waren geïnteresseerd in de vraag hoe kleur gebruikt was als stedelijke politiek onder de Franse administratie in eerste helft van de 19de eeuw, een kleurtoepassing die daarna verloren is gegaan. Huis voor huis, straat voor straat is nagegaan hoe de situatie was. Aan de hand van archivalische documenten betreffende 160 kleuradviezen voor zowel individuele gevels als hele straten en pleinen hebben zij het chromatisch grondplan kunnen reconstrueren. Men had destijds de bedoeling visuele eenheid en ritme te bereiken volgens de classicistische regels symétrie, régularité en uniformité, door verschillende kleuren op de overwegend 17de-eeuwse gevels aan te brengen. Kleur was niet zozeer een decoratief element alswel een instrument om op systematische en betrekkelijk eenvoudige wijze het openbare karakter van de stedelijke ruimte te regisseren.

Dit historisch onderzoek heeft nieuwe, waardevolle gegevens opgeleverd voor de veel omvangrijker internationale studies naar de wording en transformatie van de stedelijke ruimte in de 19de eeuw. Bovendien heeft dit onderzoek niet alleen talrijke, goed gedocumenteerde publicaties opgeleverd, maar het heeft met name in Turijn geleid tot een van gemeentewege gestimuleerd, samenhangend kleurgebruik voor de openbare ruimte in de stad. Tot dit doel werd een strategie ontwikkeld waarbij gemeentelijke

overheden aan de hand van enkele strategische projecten – zoals de omgeving van het stadhuis – particuliere huiseigenaren proberen te verleiden tot een historisch verantwoord en architectonisch kleurgebruik in de stad. Ten behoeve daarvan hebben Tagliasacchi en Zanetta – mede op basis van een uitputtende kleurendatabase van vrijwel de gehele stad – een kleurenplan gemaakt voor zowel de historische binnenstad als voor de periferie. Een plan aanvankelijk zonder enige rechtsgeldigheid en hoofdzakelijk gedragen door het persoonlijk enthousiasme en de werklust van zowel de beide onderzoekers als de toenmalige wethouder. Twee jaar geleden is het evenwel tot sluitstuk gemaakt van het nieuwe, door Vittorio Gregotti geformuleerde structuurplan voor Turijn. Daarmee werd het kleuronderzoek onderdeel van het gemeentelijk apparaat en werden de beide onderzoekers vrijwel buiten spel gezet, een ontwikkeling die weliswaar de definitieve realisatie van het kleurplan mogelijk maakt, maar die in de praktijk geen garantie blijkt te zijn voor de noodzakelijke kwaliteitsbewaking.

De presentatie van het historisch kleuronderzoek, inclusief de daarbij behorende stedenbouwkundige implicaties, kwam op een moment dat zowel vanuit de politiek als de vakwereld, de architectuur van historische binnensteden volop in de belangstelling was komen te staan, niet alleen in Nederland. Het is de verdienste van Tagliasacchi en Zanetta dat zij op het juiste moment en met veel kennis van zaken hebben laten zien welke rol kleur heeft gespeeld en nog steeds kan spelen bij de vormgeving en ruimtelijke ervaring van de stedelijke ruimte in de meest brede zin van het woord. Het Turijnproject zou als model dienen voor toekomstige adviezen en projecten van het bestuur van de Stichting Sikkensprijs.